

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta 13.—
za četrt 8.50
za en mesec 2.20
za Nemčijo celoletno . 29.—
za ostale inozemstvo . 35.—

V upravnishvu:

Za celo leto naprej . K 22.40
za pol leta 11.20
za četrt 5.60
za en mesec 1.90
S pošiljanjem na dom stane na
mesec 2 K. Posamezne št. 10 v.

SLOVENE C

Inserati:

Enostolpna petstvrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13
za trikrat 10
za več ko trikrat . . . 9

V reklamnih noticah stane
enostolpna garmondvrsta
30 vinarjev. Pri večkratnem
objavljanju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izvenredno med tednom
in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 8/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravišstvo je v Kopitarjevi ulici št. 8. —
Sprejema naročila, inserate in reklamacije. —
Upravišškega telefona št. 133. —

Današnja številka obsega 6 strani.

Nemci na delu.

Št. II j v Slov. gor., 30. avg.

V vasi Ciršak v župniji Št. II j usta-
navlja šulverein novo nemško šolo. Po
prizadevanju kolovodij šentiljskega
vsenemštva se je posrečilo šulvereinu,
da je vzel v najem od nekega privan-
dranega posestnika — Franca Zechner
— v Ciršaku hišo, katero bodo še letos
priredili za šolsko poslopje.

Ciršak in Selnica sta edini občini
med Spielfeldom in Cmurikom, kateri
ležita ob Muri, a imata še ogromno ve-
čino slovenskega prebivalstva. V Cir-
šaku je 70 odstotkov, v Selnici pa 84
odstotkov Slovencev izmed prebival-
cev. V teh dveh občinah je narodna za-
vest tako velika, da se izvršijo navad-
no vse volitve bodisi v državni ali de-
želni zbor soglasno v prid slovenskih
kandidatov. In ti dve občini bi se naj
všolali v to nemško mučilnico.

Šulvereinovi bosopetniki se že tu-
di hvalijo, da imajo že 40 otrok zasigu-
ranih. Lep je način, kako lovijo deco
že zdaj za to šolo. Stariše kar nič ne
vprašajo, ampak kar otroke lové na
cesti in jim slikajo vse nemške sladko-
sti, ki jih bodo deležni v nemški šoli.

Revnim starišem obljubujejo oble-
ko, knjige, obed in razne druge podpo-
re samo, da bi dali zapisati svojo deco
v to šolo.

Znamenito je, da se je polastilo vseh
občanov veliko razburjenje, ko se je
izvedelo za drzno nakano šulvereino-
vo. Vsi stariši soglašajo v tem, da ne
bo nobeden dal svojih otrok zapisati
v to šolo. Kmetje so izjavili, da ne bo
nobeden trohice za stavbo vozil niti za
dobro plačilo. Priprosti kmet je rekel:
»Za noben denar me nihče ne pripravi
do tega, da bi že na eden ali drug na-
čin pripomogel k tej stavbi, v kateri
se pričenja naša in naših otrok ne-
sreča.«

Celo pošteni Nemci se z vso odloč-
nostjo upirajo novi šoli. Započeti se
mora sedaj odločna akcija, da se ta hu-
dobna nemška nakana prepreči ali pa
vsaj paralizira.

VII. avstrijski katoliški
shod v Inomostu

od 9. do 12. septembra.

Doslej nismo vabili na ta shod. Po-
litične razmere med nami in nemškimi
krščanskimi socialci so take, da koli-

kortoliko neugodno vplivajo tudi na
nepolitično zblíževanje in združevanje.

Vendar pa svobodomislecem, ki si
že roke manejo, da se nemške nardo-
nosti ne bodo udeležile katoliškega
shoda, tega veselja ne smemo privo-
ščiti. »Duobus litigantibus tertius gau-
det«, velja tudi tukaj. In ta tertius je
svobodomislec. Od naše neednosti bi
imel dobiček samo nasprotnik Cerkve.
In tega mu ne smemo dovoliti! Svobo-
domislec avstrijski imajo hude skomi-
ne, da bi po francoskem vzorcu padli
po Cerkvi, kakor hitro bi mogli. Tem
nakanam se moramo upreti katoličani
kot nepredorna falanga.

Zato zapostavimo ob tej priliki vsa
druga vprašanja, vse kar nas loči in
iščimo samo tega, kar nas druži: visoki
katoliški principi in cilji.

Zato je primerno in potrebno, da
se — kakor se bodo shoda udeležili
Čehi in Lahi — tudi mi Slovenci raz-
merno udeležimo.

Dobro bi bilo, da gre nekaj naših
gori v Inomost, pa pove Nemcem, da
če jim je kaj za katoliška načela in ka-
toliško edinstvo, naj opuste svoj neumni
nemški nacionalizem in naj se ne ve-
žejo z zakletimi sovražniki katoličan-
stva, četudi so isti slučajno Nemci. Ta
nori nemški nacionalizem! Zakaj se
jim vendar gre — se mora človek vpra-
šati — ko imajo vendar vsega v iz-
obilju in sede za obloženó mizo! Ta k
nacionalizem je v resnici iznajdba sa-
tanova in njegovih hlapcev, ki hočejo
ravno potom nacionalizma Avstrijo
oškodovati in razdreti. Pove naj se
Nemcem, da smo mi predvsem katoli-
čani, in da radi sodelujemo pri kato-
liški akciji, da pa zahtevamo, da se iz-
vršuje eden prvih katoliških principov,
ki se imenuje pravičnost; pové, da za-
htevamo popolno enakopravnost po-
vsod, posebno pa še pri katoliških shodih.
Kakor so bile na marijanskem
kongresu posebne sekcije, razdeljene
po narodnostih, enako naj bi bilo tudi
pri katoliških shodih, ako hočejo biti
res splošno avstrijski in ne samo nem-
ško-avstrijski. Na ta način radi sode-
lujemo; samo za štafažo pa ne bomo
hodili na nemške shode.

Naj tedaj gredo naši ljudje na
shod, pa naj se tudi oglase, da se bo
vedelo, da so pričujoči in kake težnje
da imajo!

Ker Tirolska vabi tudi s svojimi
naravnimi krasotami, se združi lahko
prijetno s koristnim vred. Kdor še le-
tos ni užil svojega dopusta, naj ga po-
rabi za pot v Inomost!

Dvignimo se, povejmo si dostojno

pa odločno v obraz, kar imamo na
srcu, potem pa se združimo tesno in
tesneje katoličani vseh narodnosti v
obrambo svojih svetih načel, — v strah
in žalost vseh sovražnikov božjih!

× × ×

Objavljamo dopis tak, kakršen nam
je došel. Gospod dopisnik po naših
mislih prezira, da so politična vpra-
šanja izključena od avstrijskega kato-
liškega shoda. — Pridružujemo se pa
popolnoma pozivu za udeležbo, kajti v
vsakem slučaju je prav, da se zavedni
katoličani avstrijski zbirajo in pripra-
vijo za najodločnejši odpor zoper na-
šilstva brezvercev, ki se bližajo neiz-
ogibno. Masaryki in Wolfi so hi-
tro skupaj, kadar se gre skruniti ver-
ske svetinje in oropati cerkev svobode
tudi v Avstriji. Zato morajo tudi za-
vedni katoličani vseh narodnosti delati
za edinstvo vernikov zoper skupne so-
vražnike.

Blagoslovljenje društvenega do-
ma v Trbovljah na Štajerskem.

Kakor smo svoj čas poročali, otvori
se nov društveni dom v Trbovljah v
nedeljo dne 11. septembra. Dom je
vzrastel hipoma iz tal. Podoben je lepi
vili in stoji na lepem prostoru nasproti
šole. Vsebuje z dvorano vred sedem
sob. Za društvenim domom se razpro-
stira lep travnik, kjer bodo Orli ta dan
prvič na Štajerskem nastopili v večjem
številu. Proizvajal se bo tudi šele prvič
na Štajerskem dalmatinski ples, (mo-
reška) sabljanje. Zato pa pohitite po-
sebno vi Kranjci ta dan v velikem
številu k svojim res obmejnim bratom
Trboveljcem, da bo naša manifestacija
ta dan res veličastna. Posebno opozar-
jamo brate Orle, da pohitijo ta dan v
Trbovlje ter s svojim nastopom pov-
zdignejo orlovsko misel na Štajerskem.
Železniška zveza je jako ugodna. Iz
Ljubljane prihaja vlak ob pol devetih
zjutraj, iz Maribora tudi v istem času.
Istotako je tudi odhod primeren, nam-
reč ob pol osmi uri zvečer na obe stra-
ni. Zatorej bratje Kranjci, posebno Or-
li, 11. septembra vsi v Trbovlje.

Spored slavnosti 11. septembra o pri-
liki blagoslovljenja Društvenega doma
v Trbovljah ob Savi.

Dopoldne:

1. Ob pol deveti uri zjutraj sprejem
došlih gostov na kolodvoru, na to iz-
prevod z godbo skozi Trbovlje I. v Tr-
bovlje II.

2. Na trgu pred cerkvijo v Trbov-
ljah pozdrav.

3. Ob deseti uri cerkveni govor (g.
dr. A. Korošec) in sv. maša.

4. Po cerkvenem govoru slovesno
blagoslovljenje Društvenega doma in
slavnostni govor (g. dr. Benkovič).

5. Ob 12. uri kosilo.

Popoldne:

6. Ob 2. uri pete litanije.

7. Ob pol 4. uri javna telovadba
Orlov: a) rajalni prihod; b) proste va-
je leta 1910; c) orodna telovadba; d)
moreška (sabljanje); e) rajalni odhod.

8. Na to velika ljudska veselica s
srečolovom in šaljivo pošto.

Pri vsej slavnosti svira slav. trbo-
veljska pazniška godba.

Ker je čisti dobiček namenjen no-
vemu Društvenemu domu, se preplači-
la hvaležno sprejemajo.

Vstopnina k veselici: sedeži 1 K;
stojlišča 40 v.

Logaška zastrupljevalna zadeva
pred ljubljanskimi porotniki.

Včeraj popoldne se je v Hladnikovi
zadevi razpravljalo od 3. do 6. ure po-
poldne z ozirom na to, ker je moral dr.
Švigelj k seji občinskega sveta. Glavno
zaslišanje Hladnikovo se je končalo,
nakar je bilo zaslišanih več prič. Splo-
šno pozornost sta vzbudila obtožen-
čeva mati gospa Hamerlitz in pa obto-
ženčev oče Hamerlitz.

O pismih, ki jih je pisal Hladnik iz
zapora.

Hladnik prizna, da je res pisal iz
zapora tista pisma Nikolaju Novaku v
Tržiču in Jožefu Zidariču v Trstu. Pi-
smi sta navedeni v včerajšnjem našem
listu koncem obtožnice. Ko ga glede
na omenjeni pismi izprašuje predsed-
nik, prizna, da je pismi res pisal. O
pismu, pisanem Novaku, pravi, da ga
je pisal zato, da ga reši iz zapora.
Pravi: »Pisal sem pismo v razburjeno-
sti, ne da bi vedel, kaj da sem pisal.«
O tem, kako da sta prišli pismi iz za-
pora, trdi, da jih je oddal Zvanu. Na
vsebino pisma, pisanega Zidariču, se
Hladnik ne vé natančno spominjati.
Pravi, da mu je pisal: »Naj mu pomaga
na eno čudno vižo vun.« Predsednik:
»Kaj bi Vam ti pismi pomagali?« Hlad-
nik: »Neumnost sta bili, pisal sem ju
v razburjenosti.« Predsednik: »To je
vendar nekaj čudnega, da ste pisali
pisma iz zapora, ko ste znali, da je to
prepovedano.«

LISTEK.

Dekle z biseri.

Angleško spisal H. Rider Haggard. —
Prevel J. M.

(Dalle.)

Kaleb ni ničesar odgovoril, name-
stu njega pa je Simeon, velik prijatelj
zelota Simona, Gjorovega sina, ki je
sedel poleg njega, zavpil: »Pustimo te
bedarije; ta satanova hči je lepa; brez
dvoma jo Kaleb želi imeti zase. Toda
kaj nas to briga?« In masčevanja že-
ljen pristavi: »Zapomnimo si, da Kaleb
prikriva resnico.«

»Proti temu dekletu ni nobenega
dokaza, zato jo izpustite na svobodo,«
veli Benoni.

»Pričakovati je bilo, da bo njen ded
tako razsodil,« reče Simeon porogljivo.

»Ne smemo se čuditi, ako nas tepe
šiba božja, ako celo rabinci pomagajo
kristjanom, ker so slučajno njih rodu,
in ako vojaki krivo pričajo o obtožen-
cih, ker so slučajno lepega obraza. Jaz
izjavim, da je kriva in da je skrila
Rimljana. Čemu pa bi bila sicer izbila
vojaku svetilnico iz rok?«

»Morda zato, da bi se sama skrila,

da bi je ne napadli,« opomni drugi,
»četudi si ne moremo misliti, kako je
prišla v stolp.«

»Živela sem tam,« reče Mirijam.
»Do včeraj je bila zazidan in varen
pred roparji.«

»Ti si torej živila sama,« pripomni
sodnik, »v zapuščenem stolpu, kakor
kak netopir ali sova in brez živeža in
vode. Tedaj si morala oboje dobivati od
zunaj, morda po kakem skrivnem hod-
niku, ki ni bil nikomur znan, in si po
isti poti rešila poveljnika, vendar pa
nisi sama imela več časa ulti za njim.
Dekle, ti si vohunka, vohunka, kakor
je to pri kristjanih navada. Jaz pravim,
da zasluži smrt.«

Tedaj vstane Benoni in si raztrga
svoj plašč.

»Ali se ni že prelilo dovolj krvi po
teh svetih dvorih?« zavpije, »da vas še
žeja po krvi nedolžnih? Kaj vam veli
vaša prisega? Da sodite pravično in
samo po jasnih, neomajnih dokazih.
Kje pa je tukaj kak dokaz? Ali je to
dokaz, ako je Mirijam znana z Mar-
kom? Jaz odločno ugovarjam tej kri-
vici!«

»Popolnoma naravno je, da ti ugo-
varjaš,« reče Simeon in dostavi: »Mor-
da se vsa stvar pojasni, ako preiščemo,
kaj ima dekle seboj.«

Takoj na mestu jo preiščejo in ta-
koj zapazijo na vratu krasne bisere.

»To so biseri, ki bi bili v čast naj-
imenitnejši gospej,« reče priskočivši
častnik.

»Bedak, pusti nakit pri miru,« za-
vrne ga Simeon srdito. »Ali smo mar
navadni tatovi?«

»Tukaj je pa nekaj drugega,« reče
častnik in izvleče izza nedrija Markovo
pismo.

»Ne to, ne to!« vzklikne dekle.

»Daj sem,« reče Simeon, odveže
svileno vrstico, odpre pismo in začne
brati naslov:

»Gospici Mirijam, od njenega pri-
jatelja Rimljana Marka, po stotniku
Galu.« Kaj pravite k temu, Benoni in
ostali bratje? Cele strani obsega to
pismo, na koncu se pa glasi: »Bodi
zdrava — Tvoj vedno zvesti prijatelj
Mark.« Celo pismo naj preberó oni, ki
imajo čas. Meni je to dovolj in sem pre-
pričan, da je ta ženska izdajalka. Zato
glasujem za smrt.«

»Pismo je bilo pisano v Rimu že
pred dvema letoma,« izgovarja se Mi-
rijam, pa nikdo se ni zmenil za njene
besede, ker so vsi naenkrat govorili.

»Jaz zahtevam, da se prebere celo
pismo,« kriči Benoni.

»Nimamo časa,« odgovori Simeon.

Zunaj čakajo še drugi vjetniki svoje
sodbe in Rimljani že butajo ob naša
vrata. Ali naj potratimo še več drago-
cenega časa s to nazarensko vohunko?
Proč ž njo!

»Proč ž njo,« ponovi Simon, Gjorov
sin, in tudi ostali so temu pritrdili.

Nato so se posvetovali, kakšne smr-
ti naj umre; Benoni pa jih je v enomer
prosil milosti za njo.

»Naša sodba glede te izdajalke je,«
slovesno izjavi Simon, »da jo doleti
usoda izdajalcev, da je dovejejo do go-
renjih vrat, ki se imenujejo vrata Ni-
kanorjeva, jo vrhu njih z verigo prikle-
nejo k srednjemu steburu, tako, da bodo
videli njeni prijatelji Rimljani in izra-
elsko ljudstvo, ki ga je hotela izdati, da
pogine tam gori gladu in žeje, ker smo
mi nedolžni nad krvjo te ženske. Z ozi-
rom na priprošnjo našega brata Beno-
nija pa, iz čegar rodu je ona, določimo,
da se obsodba ne izvrši pred solnčnim
zahodom in da ima izdajalka do večera
priliko premisliti se in nam povedati,
kako bi mogli zopet vjeti rimskega pre-
fekta Marka. Stvar je končana. Straž-
niki, odpeljite jo nazaj v ječo.«

In zgrabili so Mirijam in vlekli
skozi množico poslušalcev, ki so jo pre-
klinjali, pljuvali in suvali, v ječo, kjer
je ležal mrtvi Teofil.

Izpovedba Hladnikove matere.

Obtoženčeva mati Marija Hamerlitzova izpove, da hoče pričati. Tiho prišeže. Nekaj časa govori tiho, a se kmalu ojači in odgovarja glasno. Vse je poslušalo, recimo odkrito, ganjeno materino izpoved.

Predvsem izpove, da ga je dala v Turin, ker Franc ni prav pariral. Ko je prišel domov iz Turina, je bil dober. Ko je bil pri vojakihi, mu je pošiljala morebiti 5 do 6 gld. mesečno podpore. Skupaj sta imela s sinom vinsko trgovino. Pri računih je šlo navskriž približno za 1000 kron, zato ga je preklicala v listih. Zenitvi s Tollazijevo je nasprotovala, ker se ji je zdel sin premalad in ker ni še imel nobene eksistence. S Tollazijevo rodbino so bili samo znanci. Sinu je rekla glede na možitev: »Če me ne ubogaš, pa pred moje oči tudi ne.« Jeze ni imela nanj. Tudi do Milke (Hladnikove žene), ni imela jeze.

Ko je došla tista pošiljatev s strupenimi kroglicami, ji je mož rekel: »No, to je april ali pa pomota.« Z dr. Gregoričem je dobro znana, dr. Levičnika tudi pozna. »Nič dober se mi ni zdel, da me dr. Gregorič oddaja drugemu zdravniku. Mož je nesel pošiljatev na pošto, pisali smo dr. Levičniku, ki je tudi odpisal, potem smo pa bili klicani k sodnji. Sumila nisem nobenega, ker nisem imela nobenega sovravnika.«

Mati poljubi sina na obtožni klopi.

Sledi nadvse dramatičen prizor. Mati obtoženčeva vzkligne: »Ne morem verjeti, da bi bil to naredil, jaz mu odpustim, četudi je naredil in ga poljubim.« Hitro se obrne, naglo stopi k sinu na zatožni klopi, ga objame in poljubi. Vse je ganjeno. Predsednik: »Jaz sicer to umevam, a kaj takega ne morem in ne smem pripuščati.« Hladnik si briše oči. Predsednik: »Kaj pa špiritisti?« Priča z nasmehom: »Če bi bil vsak tak špiritist?!« (Vesclost.)

Hladnik v Kranju.

Predsednik: »Koliko bi bil dobil Hladnik za slučaj, da bi Vi umrli?« Priča: »4000 kron.« Predsednik: »Kako je bilo s tisto stvarjo v Kranju?« Priča: »Kadar smo ga hudo prijel, je priznal.«

Dr. Travnar: »Zakaj niste odpri steklenice?« Priča: »Zato, ker je preneumno v naših časih, da bi se kdo na kaj takega nasedel. Moj mož je tudi rekel: »To ni doktorska, ampak šintarska reč.« Dr. Ravnihar: »Vi ga niste smatrali za storilca?« Priča: »Ne.«

Izpoved Hamerlitz.

Obtoženčev oče Rudolf Hamerlitz izpove, da je poslal Franca v Turin, da se dobro vzgoji. Ko je prišel iz Turina, je bil priden. O Hladniku mora reči, da je sila lahkomišljen. Šola v Turinu je dobro vplivala nanj. Ko je prišel od vojakov nazaj, se je zavzel za vso silo za vinsko kupčijo, a pozneje je prišla vinska kupčija in je izgubil veselje. Zdel sem, da bi bil Franc ostal doma. Rekel sem mu: »Obstaneš imaš doma. Bomo skupaj delovali.« Hoteli smo ga pridržati doma. Kar se tiče Hladnikove ženitve, izjavi Hamerlitz: »Jaz sem bil popolnoma indiferenten. Rekel sem mu: »Dokler nimaš eksistence zagotovljene, počakaj.«

Glede na namišljeno dr. Levičnikovo pismo pravi priča: »Ko sem to pismo videl, sem rekel: »To je pač le malo dohtarsko. Razure, korektore. To je ena aprilova reč.« Zeni sem rekel: »Poglej, če bi bila to dohtarska reč, bi drugače izgledala. Zdaj je pripravijo drugače zdravila in jih ni treba drobiti v možnarju. Ne bo nobene zamere, če se nazaj pošlje. To je bila dosti odurna reč. Izključeno je, da bi bilo prišlo do poizkusa, ker bi jaz ne bil trpel, da bi bila moja žena vžila pilule.«

Izpoved dr. Levičnika.

Priča izpove, da Hamerlitzova ni bila njegova pacientinja, pač pa njen sin. Osupnjen je bil, ko je dobil pismo Hamerlitzove gospe, v katerem se mu je zahvaljevala za poslana zdravila. Pisal ji je takoj, da ni ničesar poslal in ovadil zadevo državnemu pravdnstvu. V Ljubljano nazaj došle pošiljatev ni hotel sprejeti, ker jo tudi ni odposlal. Izjavi se, da podpis na spremnici in na pismu ni prav nič podoben njegovemu podpisu.

Priče z ljubljanske pošte.

Zaslišijo se priče Franc Malenšek, Ciril Hlavček, Mihael Mahnič, Vladislav Križman, Marija Bogataj, Josip Supan in Francišek Gorjanc, ki so bili na ljubljanski glavni pošti, ko je bil oddan zavoj s strupenimi pilulami. Priče se temno spominjajo na osebo, ki je oddala zavoj. Bil je možki, srednje velike postave, črno oblečen, kratko ostrižen. Osebe, ki je oddala zavoj

na pošti, niso dobili. Zavoj je bil oddan, kakor je našim bravcem znano, v nedeljo dne 3. aprila t. l. med 9. in 10. uro dopoldne. Takrat je dežilo in zato je vdrilo veliko ljudi v poštnem poslopju.

»Če ga je Trst pokvaril.«

Logaški poštar izpove med drugim, da je ljubljanska pošta brzojavno zahtevala zavoj nazaj, ki so ga tudi poslali nazaj. O Hladniku pravi, da drugače si ne more misliti, da je Hladnik storilec, kakor če ga je Trst pokvaril. Hamerlitzova se nič ne briga za drugi svet. Hladnik je za trgovino vnet. V Logatcu ni nič kaj zapravljaj ali pijančeval. Muley je bil priča pri Hladnikovi poroki.

Valentin Kovač

se je seznanil s Hladnikom v Logatcu. Postala sta prijatelja. Hladnik je bil vesel, tudi je popival, a pijanega ni videl. Letos ga je videl v veliki dvorani »Uniona«. Govoril je le malo časa z njim. Zelo se je začudil, ko je čital v listih poročila o Hladniku.

Rdeči avtomobil.

Lastnik shranovališča avtomobilov v Trstu Viktor Alojzij Stua se je peljal s Hladnikom in Peganom dne 19. marca v Ljubljano. Kosili so v Logatcu, ob dveh popoldne so došli z rdečim avtomobilom v Ljubljano. Hladnika ni vprašal, zakaj se pelje v Ljubljano, mislil si je pa, da hoče Hladnik prodati avtomobil. Hladnika ni čul zabavljati čez svojo mater. Pijanec Hladnik ni bil, v Ljubljani je bil tudi normalen. Hladnik mu je večkrat tožil, da je bil sferisterij njegova nesreča.

Predsednik prekine nato razpravo.

Tudi danes je Hladnikova zelo plakala v tisti celici, kjer čakajo obtoženci, da jih privedejo v porotno dvorano. Tolažiti jo je prišel njen zagovornik, kateremu je zatrjevala, da je nedolžna, in mu tožila, da jo skrbi, kaj da je z otrokom. Zagovornik dr. Švigelj jo je tolažil, ker za otroka pri bratu Josipu Tollaziju dobro skrbe. Končno se je obtoženka pomirila in se obnašala v dvorani mirno. Začetkom razprave si je brisala z robcem obraz, pozneje je pa bila mirna. Obtoženka je zelo nervozna, naslanja se z levico na naslonjač obtožne klopi. Hladnik je ravno tako ravnodušen, kakor včeraj. Galerija danes ni močno zasedena.

Izpoved priče Ernst Pegan.

Hladnika je izpoznal dva, tri mesece prej, kakor se je stvar začela. Priča je lastnik delikatesne trgovine v Trstu. Peljal se je s Hladnikom dne 19. marca t. l. v Ljubljano. Poznal je tudi obtoženko. V Logatcu ob povratku so se ustavili pri Tollazijevehi. Hladnik mu je povedal, da so si z materjo nasprotni zaradi ženitve.

V Monte Carlo

sta se peljala s Hladnikom skupaj. Sreče Hladnik ni imel. Gotovo je zaigral, tudi jaz, oba sva zaigrala. V Monte Carlo sta bila dva, tri dni. O logaški aferi je pričel povedala njegova žena. Hladniku je priča še rekel: »Ti Hladnik, če si kaj napravil, najboljšje je, da poveš!« Hladnik mu je tudi rekel, da hoče v Italijo, a mu je priča to odsvetoval in mu rekel, naj se predstavi sodnji. Hladnik je bil senzal. Občeval je Hladnik s pričo jako lepo. Kazal se je vedno za premožnega moža. Priča je enkrat tudi prosil za posojilo 4000 K še preje, ko sta šla v Monte Carlo. Pegan je bil tudi v preiskovalnem zaporu, ker je pisal v Logatec za informacijo o Hladniku. V informaciji je bilo, da Hladnik ne dobi po materi beliča. Svaril je Hladnika večkrat, naj ne občeje s senzali, ki so take pijavke. Niti v Logatcu in ne v Ljubljani ni opazil ne na Hladniku in ne na Hladnikovi nobenega razburjenja.

Kje je bil Hladnik 3. aprila?

Dr. Franc Irgolič se je seznanil s Hladnikom v kavarni Comercio, kamor je prišel vsak večer iz Peganove gostilne. Povedal mu je tudi, koliko je založil v sferisterij. Neko nedeljo se je peljal s Hladnikom v avtomobilu. Enkrat so se peljali do Sežane z avtomobilom. Znano mu je bilo, da sta s Hladnikom in Pegan z avtomobilom peljala v Ljubljano. Dne 2. aprila sta bila s Hladnikom skupaj, in sicer sta prišla skupaj ob 11. uri, nato sta bila v »Narodnem domu« do dveh, nato na črno kavo, potem v Eden. Ne ve, kako je prišlo, da sta prišla v Hladnikovo stanovanje, kjer je priča tudi prenočil. Popoldne sta šla k Sv. Ivanu, kjer je bila neka slavnost. Žena je bila takrat v Logatcu. Znano mu ni, kdaj se je vrnila v Trst. Iz Italije se Hladnik in Pegan nista vrnila skoro en teden. Ko se je vrnil Hladnik prvič iz preiskovalnega zaporu, ga je čakal na peronu, a Hladnik je bil že zopet areti-

ran. Hladnikova sama mu je tožila, da je on nedolžen, jokala je. Priča jo je tolažil. Hladnik se mu zdi jako dober človek, ljubeznjiv, z vsakim je rad govoril, vesele volje, ne resen človek. Senzali so jako nevarni ljudje. Če le morejo kakoga človeka slečejo do nagega. Pijanec Hladnik ni, v kavarni so igrali preferanco; tudi za ženskami ni lazil. Živel je solidno.

Potrti se mi je zdel.

Ivan Bianzani pozna Hladnikovo od njene mladosti. Nekaj časa sta stanovala Hladnikova pri njem. V Trst je prišel Hladnik, ker se je zanesel, da bo uspevalo igrališče z žogami. Polcija mu je delala velike sitnosti. Precej pri otvoritvi se je pokazalo, da podjetje ne bo uspevalo. Stroški so bili veliki, nazadnje pa izguba. Povedati mu ni hotel, koliko je rešil. Kaj hudega čez mater ni govoril, kakor tudi ona ne. Videti je bilo njej, da ji je hudo. Zivel sta takrat Hladnikova zelo solidno. Kazal se je jako skrbnega. O logaški zadevi je izvedel iz časnikov. Srečala sta 15. marca Hladnika v mestu. Takrat se mu je zdel potrt, kakor da bi me hotel nekaj prositi. — Predsednik: Hladnik, kaj Vas je težilo? — »Ja, jaz nič ne vem.« — Otroka sta imela obadva rada. Na pričo je napravil toženec dober vtis. On se mu je zdel sicer lahkomišljen, ampak dober človek.

Prodaja sferisterija.

Peter Verčon je kupil sferisterij s tovariši od Hladnika za 3800 kron. Kupili so deske, stole. Batistelli je šel še z njim v odvetniško pisarno, kjer se je dognalo, da je Hladnik upravičeno prodal les.

Protiv zaprisegi Mario Capanna nastopa dr. Ravnihar, ki je spravil Hladnika v Trst. Prilastil si je tudi Capanna 870 kron Hladnikovega denarja, zakar je bil sicer oproščen, a gotovo zato ni naklonjen obtožencu.

Dr. Neuberger predlaga, naj se priča zapriseže. Senat sklene, da se priča zapriseže. Predsednik graja, da so se prej rabile o celem stanu zaničljive besede. Dr. Ravnihar naznani ničnost.

Hladnik naroči strupene pilule.

Capanna se nato zapriseže in zasliši. Pri izpovedi posreduje tolmač dr. Pernel. Priča pozna Hladnika 8 let. Bila sta prijatelja. Govorila sta večkrat o rodbinskih in tudi o gospodarskih razmerah. Iskal je Hladnik v Trstu posel korespondenta ali trgovca za les in vino. Bil je prvič kakih 12 dni v Trstu. Drugič je prišel Hladnik v Trst; prej mu je pisal, naj mu preskrbi strupene pilule, da usmrti nekega psa. Capanna je iskal pilule, a jih ni dobil. Hladnik je pisal priči še enkrat, naj mu preskrbi strupene pilule. Zadnjič sta govorila s Hladnikom o strupenih pilulah lani meseca septembra. Stalno se je preselil Hladnik v Trst 1. februarja 1909. Skupno s Hladnikom sta imela kinematograf prej, predno je došel Hladnik v Trst. Dobička kinematograf ni prinašal. Hladnik je sam govoril, da je premožen. Sferisterij je stal 34.000 do 36.000 kron. Hladnik je vložil v dveh obrokih 10.000 kron, vložil je potem še Hladnik 3000 kron, Batistelli je vzel pri banki 2500 kron na menico, pozneje je dobil pri banki Hladnik kot girant na menico še 5000 kron. Dolžni so ostali še konzorciju mizarjev 4000 kron. Oblasti je bilo naznanjeno podjetje na ime Capanna. Prvo leto so imeli dobička 1400 kron pri reklamah.

Les, ki ga je prodal Hladnik za 4000 kron, so prodali kupci za 10.000 ali 11.000 kron, kakor so pripovedovali ljudje, ki so razdirali sferisterij. Končnega računa niso napravili. Hladnik je šel v Ljubljano in ga ni bilo več časa nazaj. Priča pričakuje 16.000 do 17.000 kron od strica. Priča pravi, da so upali napraviti dobiček z igrališčem in bi se v petih letih vse poplačalo. Prve dni leta 1909. je bil pri Hladnikovi v Logatcu in dobro postrežen. Hladnik je pričel povedal, da obstoji napetost med materjo in njim.

Za pilule ga je Hladnik lani septembra vprašal, kaj da je s pilulami, jezo mu je odgovoril priča, da jih ne more dobiti brez recepta.

Hladnik pravi, da mu je priča pisal pismo 1907., zakaj da ne sprejme strupa. Vzel ga nisem, ker ga nisem rabil. Priča pravi, da ni pisal Hladniku dotičnega pisma. Na dr. Ravniharjevo vprašanje izjavi priča, da mu je Hladnik med drugim tako-le pisal: »Prosim te, pošlji mi strupene pilule, da zastrupim nekega psa.«

Alberico Batistelli, zasebni uradnik, izpove, da pozna Hladnika iz varne bolj površno. Pričin brat je bil družabnik igrališča. Capanna mu je pripovedoval, da mu je Hladnik naročil, naj mu preskrbi strupene pilule. Od takrat je preteklo približno 22 do 23 mesecev.

Boj za glavno prčo.

Dr. Ravnihar se protivi, da bi se zapriseгла priča Piacentini, zahteva, naj ga preišče zdravnik psihiater dr. Robida. Dr. Neuberger zahteva, naj se priča zapriseže. Predsednik: Ga homo zaslišali in potem videli.

Kaj je senzal.

Giovanni Piacentini govori slabo nemško. Priča je oženjen. Dva otroka sta umrla. Služil je v 97. pešpolku v nadomestni rezervi. Po poklicu je senzal. Na vprašanje predsednikovo izjavi priča, da posreduje senzal kupčije proti proviziji 2, 3 ali 4 %. Sam zasluži do 4000 kron. Kupčije sklepa večinoma po gostilnah, po sklenjenih kupčijah se pije likof. Pije po sklenjenih kupčijah kadar gre k svojim strankam, takrat je trezen. Kaznovan je bil večkrat, večinoma zato, ker se je sprl s stražniki. Zna tudi nekaj slovenskih besedi.

Senat nato sklene, da se Piacentini zasliši pod prisego. Razprava se prekine in nadaljuje ob pol 4. popoldne. Danes popoldne bo razprava na vrhuncu, ker je Piacentini glavna priča, na katero se opira obtožba glede na odpošiljanje pilul Hamerlitzovej gospej po obtoženem Hladniku. Piacentini je krepak človek, čokat, plešast. Nemško govori precej dobro. Le tu in tam mu mora priskočiti tolmač na pomoč.

Po volitvah v celjski okolici.

V svojem veselju nad krasno zmago se moramo spominjati tistih, ki so stali trdno kakor skala ob naši strani. V drugem in prvem razredu so prišli v poštev zlasti naši obrtniki, trgovci, podjetniki itd. Kakor volitveni voditelji in agitatorji ne reflektirajo na posebno hvalo, saj jim je v plačilo dosti zvest, da so nekaj storili za domovino, tako mislimo, da tudi našim zgoraj imenovanim slojem ne bi bilo všeč, če bi jih imenoma hvalili. Vendar je naša častna dolžnost, da te naše vrle sloje podpiramo, da hodimo, če treba, v slovenske gostilne, da kupujemo pri slovenskih trgovcih, da dajemo delo slovenskim obrtnikom in podjetnikom. Vsak Slovenec, ki prezira v tem oziru Slovenca, je ravno tak izdajalec svoje ga rodu, kakor če kak volivec zataji svojo narodnost.

Pri tem pa ne smemo pozabiti nemškutarske nesramnosti. Našim nemškutarjem ni bilo dovolj, da imajo mesno občino v svojih rokah, ne, svoje grabežljive prste so stegovali tudi v okoliško občino. Hvala Bogu, da so si jih pošteno opekli. Gnjev in srd nam sili v pero, ko se spominjamo, da so šli zoper nas volit zopet ljudje, ki živijo od slovenskih grošev. Tu si videl zopet protestantske Stiegerje, protestantske Zanggerje, bivše Slovence: Lakiče, Rakuške, Karbence, Pečuhe, Wogge, Treote, Rebenschegge, Skoberne, Grenke itd. Živijo od slovenskih žuljev, kri pa bi Slovincem izpili kakor gadi na volišču. To so ljudje, ki škodujejo Slovincem kakor pijavke telesu, katere mu se nastavijo. Lopov vsak Slovenec, ki tega ne izprevidi ali noče izprevideti. Vrhunec nesramnosti pa so dosegli Slovence zasramovati na grozovit način. Nele da so imeli 100 kg smodnika pripravljenega in bakljade, pri mesarju in gostilničarju pri pošti, Rebenscheggu, so imeli pripravljenega tudi osla. Če bi zmagali, so mislili tega osla odeti v slovensko trobojnico s sokolsko čepico ter mu dati napis: »Zadnji Slovenec iz Gaberja« ter ga voditi po mestu. Nečuvno je tako zasramovanje Slovencev, ki ga ne smemo nikdar pozabiti. Vsak Slovenec, in naj si je odvetnik ali duhovnik ali učitelj itd., je res tak osel nemškutarjev, če bo šel preko tega grozovitega zasramovanja, in zasluži, da se imenoma zaznamuje v listino nemškutarskih oslov.

SESTANEK ITALIJANSKEGA IN AVSTRIJSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA.

V Solnogradu sta se včeraj sešla italijanski in avstrijski zunanji ministri. San Giuliano je v spremstvu averskega vojvode in ministrskega predsednika barona Fasciotti obiskal grofa Aerenthala, nakar sta oba zunanja ministra v salonu Aerenthala med seboj konferirala. Konferenca je trajala poldrugo uro. O čem sta govorila, javnosti še ni znano. Popoldan je grof Aehrenthal obisk vrnil; skupno z italijanskimi gosti obedoval in napravil izlet z njimi v avtomobilu. Danes popoldan odpotujeta oba v kopalnišče Ischl.

SOCIALNO ZAVAROVANJE.

Pododsek za socialno zavarovanje bo pričel zopet svoje delo drugi teden meseca septembra in nadaljeval svoje posvetovanje o drugem poglavju zava-

rovanja zoper nezgode. To delo bo rešeno v 14. dneh; zatem začne plenarni odsek svoja posvetovanja.

OSVAJANJE BOSENSKE AGRARNE BANKE.

Iz vsega početka tako nesimpatična mažarska agrarna banka je na zvit način — in seveda s pomočjo Buriana — dobila v svojo roko tudi največje trgovsko podjetje v Bosni: Ivana Bab. Schmarda. Ta mož si je pod trdiko »Trgovska in prevozna akc. družba« zagotovil za mnogo let naprej različne monopole (sol, vladne tiskarske potreščine, vsi erarični prevozni posli in dobave za tobačne tovarne, rudnike itd.) in ugodnosti in ima razven centrale v Sarajevu 32 podružnic po vsej Bosni. Ta trdika je na višji namig ravnokar odstopila 3 petine svojih akcij mažarski agrarni banki, ki bo sedaj pod tujo firmo razpregla svoje delovanje po vsej deželi. Gornja trdika pa je tudi zastopnica c. kr. avstrijskega trgovskega muzeja za vso Bosno in Hercegovino, a predsednik mažarske agrarne banke je Leon Lanczi, generalni ravnatelj Ogrske komerc. banke v Pešti in predsednik budimpeške trgovske in obrtne zbornice. Kako bodo tedaj avstrijske in obrtne koristi odslej zastopane v Bosni, si je lahko misliti.

PORTUGALSKA VOLITVE.

Ob zadnjih volitvah je doletel vladno velik poraz. Vlada bo imela v bodoči zbornici komaj dva glasova večine. Prišlo bo tedaj prav v kratkem času do odločilne krize. Izid volitev kaže, da je ministrski predsednik svojo besedo, da ne bo na volitve nič vplival, tudi moško držal.

ZLATA POROKA ČRNOGORSKEGA KRALJA.

Včeraj se je na Cetinju izvršila zlata poroka črnogorske kraljeve dvojice. Po defiliranju čet, šolskih otrok itd. je pristopil kralj k oddelku starih vojščakov in vsakega posebej objel. Kralj Nikita, se je našemu cesarju brzojavno zahvalil za čestitki.

Zopetna izvolitev Ivana Hribarja za ljubljanskega župana.

Hribar je bil včeraj zopet izvoljen za župana ter je izjavil, da izvolitev sprejme, ako dobi sankcijo. Nam je bilo popolnoma vseeno, kako si gošpodje stvar med seboj uredijo. Občinski svet je ravnal logično, da je vse svoje glasove združil na moža svojega zaupanja. Odločitev je ležala v Hribarjevih rokah. Nova izvolitev je imela značaj osebne satisfakcije. Z odklonitvijo izvolitve ali s sprejemom je bilo Hribarju na razpolago, da izvolitev označi kot demonstracijo proti nepotrditvi ali ne. Hribar se je odločil za poslednje in je tako nastal javen konflikt med občinskim svetom in državno upravo. Naše stališče ostane neizpremenjeno, ostane ono, katero smo zavzeli tik po nepotrditvi.

Občinska seja, v kateri se je vršila volitev župana, se je vršila tako-le:

Zanimiv prizor začetkom seje.

Galerija je bila včeraj sedena skoro samo z liberalnimi agitatorji, v ospredju dame s svetnikom Višnikarjem in Ribnikarjem. Občinski svetniki so prišli v črni oblekah. Kot vladni zastopnik je bil navzoč vladni svetnik Kremenšek.

Ko pridejo občinski svetniki v dvorano, dr. Oražen in Lenček prosita dr. Tavčarja, da dopusti **debatu!** Tavčar Oražnu: »Nobene debate ne bo!« Oražen je silno razburjen in reče: »Jaz se bom oglasil!« Tavčar: »Ne dopustim, pa je vnu!« Nato pristopi Lenček k dr. Tavčarju in ga prosi. Tavčar ponovi, da ne dopusti nikakršne debate! Lenček: »Moraš!« Tavčar: »Danes sem jaz tu! Ne pustim!« Pozneje izroči Oražen dr. Tavčarju papir z naznanilom, da se k besedi oglasi.

Volitev.

Dr. Tavčar: »Otvorjam sejo. Seja je sklepčna. Navzočih je 23 občinskih svetnikov.« Manjkajo prof. Pipenbacher radi boleznih, poštni uradnik Róthl radi boleznih, žel. uradnik Sajevic radi uradnega posla, fin. uradnik Milohnoja radi uradnega posla v Postojni, poštni uradnik Mayer radi boleznih. So opravičeni.

Dr. Tavčar naznanja odločbo cesarjevo, ki ni potrdil Hribarja za župana.

(Popolna tiho. Neki pridružen klic.) Tavčar: »Psi! Preidem na drugo točko dnevnega reda.« Oražen: »Nujni predlog!« Tavčar: »To ni nujni predlog!« Tavčar prebere določila glede županske volitve in imenuje za skrutinatorja obč. svetnika Majarona in Len-

četa. (Živio!) Oražen: »Besede!« Tavčar: »Zdaj je volitev. Ne!« Oražen: »Protestiram in proti temu kršenju svobodne besede apeliram, da mi dá besedo.« Dr. Tavčar: »Meni je vseeno, pa naj odloči občinski svet.« Po glasovanju dr. Tavčar: »Ni večine!« Z dr. Oražnom je glasovalo pet občinskih svetnikov, med njimi Hribar, Lenček, Gorše. Hribar je zelo visoko dvigal roko. Na nas je ta prizor naredil vtisek, da je domenjen.

Hribar izvoljen za župana.

Dr. Tavčar pozove skrutinatorja, naj naznanita izid. Dr. Majaron: »Oddanih je bilo 23 glasovnic, 22 glasovnic se glasi na Ivana Hribarja.« Sledi dve minuti trajajoče ploskanje, klicanje »Živio Hribar!«, na galeriji dá komando Ribnikar; tudi občinski svetniki ploskajo, Hribar se dvakrat vzdigne. Dr. Tavčar: »Vprašam prijatelja Hribarja ali sprejme?«

Hribar o vzrokih svoje nepotrditve.

Hribar se zahvaljuje na zaupanju. Šesta izvolitev ni našla potrditve na najvišjem mestu. Njegovo Veličanstvo kot vzoren ustaven vladar je storilo to, kar mu je nasvetovala vlada, ki bi imela varovati občinsko avtonomijo. (Klici: »Tako je!«) To vladno stališče je skrajno iznenadilo, ker vlada ni navedla vzrokov. Za odklonitev ni bila morda moja nezmožnost ali kaka težka dejanja, to veste Vi, ker ste me izvolili že sedmič. Hvala Vam na nemajhnem zaupanju! (Klici: »Živio Hribar!«, svetniki in galerija ploskajo, nekdo prinese košaro rož in dame mečejo rože na Hribarja. Luč se zasveti.) Ker vlada ni navedla vzrokov, jih bom jaz. (Cujmo!)

Deželni predsednik mi je povedal te-le razloge: da nisem 1908. preprečil pisanja slov. časnikov, ki je bilo hujskajoče, da sem premalo pomirjevalno vplival na pisavo, da v dneh od 18. do 20. septembra 1908 njsem storil svoje dolžnosti kot župan, da sem se preveč opustil na poslansko stališče in premalo na stališče okrajnega glavarja, in da sem na to pozabljal tudi pri občejanju z deželnim predsedstvom, da sem v seji občinskega sveta prebral brzojavko slovanske časnikarske zveze, v kateri je bila beseda soldateska.

Hribar se nato brani, češ, da je 18. septembra miril oba govornika, da je rotil, pozival do miru od gruče do gruče občinstvo, da je bil v onih dneh noč in dan na nogah, ako policija in vojaštvo ni moglo preprečiti izgrede, da jih tudi on ni mogel. Kot poslanec da je storil le svojo dolžnost, on je moral izvrševati poslansko poslanstvo brez ozira na levo in desno. Sicer pa je tudi kot okrajni glavar bil vesten in je z oblastmi občeval dostojno, spoštljivo. Do časti okrajnega glavarja pa nisem prišel po imenovanju, ampak kot svobodno izvoljeni meščan svobodnega meščanstva. (Ploskanje in Živio Hribar!) Če sem prečital brzojavko, še nisem dejal, da se ž njo strinjam.

Ministrski predsednik in minister za notranje zadeve pa sta mi navedla te-le vzroke: Da sem imuniziral bojkotne članke, da sem na nekem shodu na Rakeku dejal, da cesar plava v nemškem morju, da sem izustil govor proti vojaštvu, da sem šel v Peterburg.

Hribar se brani: Članki »Naroda« so bili nedolžni, imuniziral sem članke, ki so pisali o »Kranjski hranilnici«, da se bi izvedelo, kaj se pri nas vse konfiscira, na Rakeku nisem tako govoril, privoščim pa dotičnemu uradniku, ki je to beležil, avanzma. V glavo mi ne pade, da bi vlačil osebo cesarjevo v politične razprave, dejal sem le, da so cesarjevi svetovalci krivi, da mora cesar plavati v nemškem morju. Kar se tiče potovanja v Peterburg in patriotizma pravim, da me v njem nihče, ki vodi državne vaje, ne prekaša, in če bi imeli vsi, ki vodijo našo državo, tako v srčnem prepričanju temelječ patriotizem, bi bila Avstrija lahko mirna, ponosna. (Dr. Svigelj: In srečna.) O vojaštvu sem govoril kot poslanec leta 1909 v državnem zboru, vlada pa me ne sme kaznovati, kar storim kot poslanec. Kje pa živimo pri nas? Še na Turškem kaj takega ne bi bilo mogoče, ali smo v Perziji? Jaz da bi grozil vojaštvu, ki sem skrbel za pomnožitev garnizije? Žal mi je, da so me pognali od dela letos, a tolaži me zavest, da ne bo moja krivda, ako bo stvar trpela. Hvala Vam na zaupanju. Žalil bi Vas, ko bi vzpričo temu zaupanju Vašemu klicu ne sledil. **Izjavljam torej, da izvolitev sprejemam, ako zadobi Najvišje potrjenje.** (Živio-klici.)

Gosposka ulica — Ivan Hribarjeva ulica.

Tu se dvigne dr. Oražen in stavi nujni predlog, katerega je hotel staviti prej, ko je podžupan dr. Tavčar javljal, da cesar ni potrdil Hribarjeve izvolit-

ve. Predlaga, naj se odslej imenuje Gosposka ulica Ivan Hribarjeva ulica. — Sprejeto.

Dr. Tavčar: S tem je dnevni red izčrpan, zato zaključujem sejo.

Na ulici med občinsko sejo in po seji.

Ze pred občinsko sejo so se zbirale pred rotovžem gruče znanih mladinov, ki pa jih je policija od časa do časa razganjala. Na nogah je bila vsa mestna policija, kakor tudi orožništvo, ki je bilo pripravljeno za vsak slučaj v poslopju finančnega ravnateljstva, na glavni pošti in drugod. Na nogah je bila tudi vsa državna policija. Vojaki 17. pešpolka so bili pripravljani.

Ko je Hribar zapustil rotovž, je šel z nekaterimi občinskimi svetniki po Stritarjevih ulicah. Nekaj občinstva, ki se je nabralo na Mestnem trgu in stranskih ulicah, je vdrlo seveda za njim. Pri frančiškanskem mostu je začela policija razganjati ljudi. Nastala je gnječa, ki pa se je polagoma razkropila. Navzoči so bili vladni komisar dr. Trnovec, pol. svetnik Lavter, komisar Jančigaj, kakor tudi več policajev. Ko je bilo v Stritarjevih ulicah, Prešernovih ulicah še največ ljudi, je prišel po imenovanih dveh ulicah iz rotovža občinski svetnik Primožič, ki se je na Marijinem trgu začel vsajati nad nekim policistom, ker je razganjal ljudi. V bližini Schwentnerjeve knjigarne je Primožič začel klicati: »Živjo Hribar!« Za preglasnim občinskim svetnikom sta odšla komisar Jančigaj in nek policijski nadstražnik. Ko je Primožič videl, da je napravil nerodnost in ko je začelo za njim iti vedno več ljudi, je izginil s svojo družbo v kavarno »Slon«. Znani knjigovez Feldstein, član bivše Narodne delavske organizacije, je seveda klical za Primožičem, predno je odšel v kavarno: »Živja Primožič!« Feldstein je vpil pred Gričarjem & Mejačem. Ko ga je pa pri pošti komisar Jančigaj nekaj potihem poučil, se je počasi zmazal. Gruče so se polagoma razkropile, na cestah pa je bilo zvečer živahnije kot ponavadi. V mestu pa je bil red in mir. In prav je tako!

Glasovi časopisja.

Včeraj došla »Edinost« je pisala: »Danes se torej sestane ljubljanski mestni svet, da izvoli novega župana na mesto nepotrjenega Hribarja. Ta seja bi morala biti za pravo le formalnost, ker ako bi se mestni svet ljubljanski zavedal pomena, ki ga ima ta nepotrditve, bi moral brez ozira na posledice, ki bi utesnile nastati, zopet voliti Hribarja! Mi se nadejamo, da čuti narodno-napredna stranka v sebi dovolj odporne sile in da se spusti v boj. Dostikrat je čast več vredna, kakor življenje. Tudi za stranke velja ta rek, da je bolje »častno umreti, nego sramotno živeti«. Morda bi izšla narodno-napredna stranka iz morebitne borbe uničena, ali ideje, katere ona zastopa, bi s tem še ne bile spravljene s sveta. Na razvalinah po potresu uničene Ljubljane je vzrasla nova, moderna Ljubljana. Tudi na razvalinah uničene narodno-napredne stranke bi vzrasla nova, moderna stranka, ki bi prinesla v naš narod novega, svežega duha in življenja.«

× × ×

OBČINSKI SVET — RAZPUŠČEN.

Deželna vlada je danes občinski svet razpustila.

Dnevne novice.

+ **Kdo je kriv nepotrditve Ivana Hribarja?** Novoizvoljeni ljubljanski župan Ivan Hribar je včeraj jako gostobesedno govoril o vzrokih svoje nepotrditve, niti z eno besedico pa ni trdil, kar so trobili »stari« in »mladi«, da so njegove nepotrditve krivi »klerikalci«. S tem je župan Hribar desavouiral združene lažnjivce. Nam je to zadoščeno za vse nizke napade liberalnega časopisja, o katerem smo prepričani, da bo tudi še nadalje ohranilo svoje »fine maniere«.

+ **Krška škofija.** Z Dunaja poročajo, da krški knezoškof ne dobi koadjutorja, pač pa se izvrši imenovanje generalnega vikarja.

+ **»Občevalni jezik« pri ljudskem štetju in Lahih.** »Piccolo« je že povedal, da so Lahii zadovoljni, da se bo pri ljudskem štetju po novem letu štel po »občevalnem jeziku«. Pravi celo, da če bi se bila določila narodnost pri ljudskem štetju, bi Slovani to zlorabili v škodo Lahom! — »Piccolo« navaja tudi čisto odkrito, kako se ima šteti služkinje v laških družinah. Pravi, da mora navesti oni jezik, katerega govori družina; to se pravi: slovenska služkinja v laški družini mora biti upisana za Lahinj. Seveda je res, da občeje za laško gospodinjjo laško, ali še to ne vedno,

ker marsikatera laška gospodinja zna slovensko in s služkinjo tudi govori slovensko, toda vzemimo slučaj: da laška družina občeje s slovensko služkinjo le laško. Res je, da je občevalni jezik laški; ali radi tega ne sme iti v zanjko ter zapisati občevalni jezik laški, kajti če to stori, potem bi veljala za Lahinj, dasi je Slovenka. Prištetja bo laškemu narodu, odvzeta slovenskemu. Ali po »Piccolovem« receptu se bodo ravnali Lahii ter bodo vse svoje slovenske uslužbenke in uslužbenke upisali za Lahe. Tako požro ob novem ljudskem štetju brez dvoma na tisoče Slovencev! Lahii so zadovoljni z »občevalnim jezikom«. Nemci tudi, saj je ministrska odredba prav njim v prilog izdana ter je naperjena proti Slovanom! — V Gorici poskusijo Slovenci storiti vse potrebne korake, da se laške nakane pri ljudskem štetju kolikor toliko izjavijo.

+ **Zapadna Brda na Goriškem.** V lepih, solnčnih goriških Brdih se naša krščanska organizacija krasno razvija. Od vasi do vasi gre kot ogenj misel, da je treba kaj storiti za našo mladino. V vseh vaseh se ustanavljajo društva, kar je tem večjega pomena, ker zapadna Brda meje prav na laško mejo. V ned., 28. t. m., je bil ustan. shod društva v Medani. Predsedoval je blag. g. župan Zucchiatti. Govoril je najprej tajnik S. K. S. Z. Fr. Kremžar, ki je tolmačil naše staro geslo: »Vse za vero, dom, cesarja.« Na tem starem temelju sloni tudi mlada naša organizacija. Za njim je govoril mladeničem bogoslovec Reja, nakar se je izvolil pripravljalni odbor, v katerem so: župan Zucchiatti, Karol Toroš, Franc Krašovec, Miha Toroš, Anton Pulc, Andrej Toroš, Lovro Toroš. Na shodu je bilo nad sto ljudi. Popoldne se je v Biljani vršilo sijajno zborovanje novega »K. s. izobraževalnega društva«. Navzočih je bilo nad 200 ljudi. Predsedoval je veleč. g. župnik Ludovik Kumar. Prvi je govoril bogoslovec Reja, za njim pa tajnik S. K. S. Z. iz Gorice, ki je označil trojno nalogo naših društev, pred vsem naših Orlov: ljubiti Boga, domovino in stariše. Oba govora sta bila sprejeta z navdušenjem. V društvo se je vpisalo nad 80 udov, v Orla nad 60 mladeničev. — V nedeljo 4. septembra se ustanovi društvo v Fojani, nato slede Vipolže, Kojško in Kozana. Naša misel na Goriškem prodira vkljub vsemu zlobnemu sumničenju in grdim napadom od vseh strani. Toda kdor ima dober namen in čisto vest in zdrav razum, se ne boji nikogar. Zato gremo neustrašno naprej, naprej!

+ **Drugi avstrijski kmetijski združni shod,** se bo vršil dne 14. in 15. septembra na Dunaju. Na sporedu so za kmetijsko združništvo vevaležna vprašanja. Kdor se misli shoda udeležiti in obenem obiskati lovsko razstavo, lahko prosi za znižano vožnjo. Natančnejši podatki glede znižane vožnje, se zvedo pri vseh postajnih uradih. Kdor bi se nameraval udeležiti tega shoda, naj čim prej to prijavi Zdržni Zvezi v Ljubljani.

— **Vojaške vaje na Krasu.** Goriški pešpolk št. 47. je odšel včeraj jutraj na vaje na Kras. Popoldne je prišel iz Kanala v Gorico bataljon lovcev, ki je tudi že odšel na vaje. Vojaške vaje na Krasu bodo velikega obsega, kajti udeležijo se jih: 47. pešpolk, 97., 87., bošnjaški, 27., artiljerija, dragonci in lovci. Torej cel kras bo veliko bojno polje!

— **Prostovoljno gasilno društvo na Bledu** praznuje 4. septembra 1910 svojo 25letnico. Spored: Do 10. ure sprejem gostov. Ob tri četrt na 11. nastop društev pred »Blejskim domom«. Na to odkorakanje v farno cerkev k sv. maši. Po sv. maši odhod pred »Blejski dom«, kjer pozdravi društva g. župan. Potem se društva razidejo v odkazane gostilne k obedu. Ob pol 2. uri izlet na Grad in vožnja po jezeru. Ob 3. uri se prične ljudska veselica na vrtu gostilne »pri lovcu« s sodelovanjem zdraviliške godbe, petjem in raznimi igrami. Darila za srečkanje hvalčno sprejema načelnik gasilnega društva g. Iv. Rus. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

— **Čuden slučaj zastrupljenja.** Iz Trsta poročajo: Včeraj jutraj ob pol 8. uri se je iz redarskega inspektorata v ulici Revoltella telefoniralo na zdravniško postajo za nujno pomoč neki rodbini v isti ulici, kjer se je pripetil nevaren slučaj zastrupljenja. Zdravnik je našel uradnika Ferdinanda Sabliča, starega 27 let, njegovo ženo Emilijo, staro 25 let in njuno dekle Franciško Kosovič, staro 17 let, ki so se zvižali v bolečinah vsled zastrupljenja; pili so bili neko mešanico alkohola in opija, ki jo je g. Sablič sam pripravil, potem pa pokusil sam in dal pokusiti ženskama. Soproga Emilija se je nahajala v najbolj nevarnem stanju, zato jej je zdravnik izpral želodec, dočim je drugima dvema napravil le injekcije. Pustil je vse v domači oskrbi.

✚ »Trst ali nič.« Zveza italijanskih visokošolcev Istre se je ustanovila 28. t. m. Zborovalci so zahtevali, da hočejo laško vseučilišče v Trstu »ali pa nič«. Grozili so, da začno zopet z demonstracijami po univerzah.

— **Afera Kayser.** Liberalci so zopet dobili kost, katero so s slastjo pograbil in kričijo o klerikalnih sleparijah in goljufijah, o ciganstvih in defraudaciji kmetskega denarja, o zapravljanju milodarov za sirote. Že včeraj smo pojasnili slučaj Kayser in izrekli svoje mnenje o tem gospodarskem polomu. Ker pa izrabljajo liberalci ta žalostni dogodek v svoje politične namene, moramo pred vsem pribiti, da je bil Kayser oseba, ki ni sploh nikdar stopala na politično polje. Monsignor Kayser je živel le za svoje sirote, deloval z veliko potrpežljivostjo na karitativnem polju, sezidal tri sirotišnice, eno v Št. Rupertu, drugo v Treffen-u in tretjo v Feldkirchn-u. Njega ni vodila pri gospodarskih podjetjih želja, da bi pri tem obogatel na stroške tujih žepov, kakor to liberalci večkrat delajo, tudi ne želja, da bi s svojimi podjetji pridobil kak vpliv v prid krščansko-socialne organizacije; njega je vodila le blaga misel, da bi svoja sirotišča na noge postavil. Kar je izvršil, je izvršil kot privatna oseba in nima s krščansko politiko popolnoma nobenega stika. Če je kaj zagrešil, to bo sodnijska preiskava pokazala. Silno grdo pa je, da ves liberalni Izrael na tega moža kamnje meče in nima niti besede sočutja za tako težko prizadetega moža. Mislimo, da ni na svetu stanu, ki bi toliko časa, dela, denarja, truda in osebnih udobnostij žrtvoval za svoj narod kot ga ravno katoliški duhovnik. In ako kateremu kaj izpodleti, kakor se je v slučaju Kayser zgodilo, tedaj začne liberelec razsajati in metati s sleparji in goljufi naokrog, da se vse kadi. Mi pa mislimo, da propasti liberalizma ne reši nihče več, tudi ne afera Kayser.

— **Slovenska društva v Ameriki.** V Clevelandu je razvilo zastavo slovensko društvo v boj. — G. I. Meden v Clevelandu je ustanovil novo slovensko društvo »Tabor«.

— **Slovenec v Ameriki prodaja hišo za en dolar.** V ameriških listih priobčuje J. Zalar iz S. Loraina sliko lepe enonadstropne hiše z lepo prodajalnico ter pristavlja: Namenil sem se prodati hišo in sicer na srečkanje. Hiša stoji v So. Lorainu, O. na vogalu ulice in je jako pripravnna za trgovino. Velik lot okoli hiše in sicer je hiša široka 24 čevljev in dolga 50 čevljev, a lot 40 X 120. Vsakdo lahko dobi to hišo za en dolar, če kupi srečko. G. Zalar pripominja, da bodo srečke kmalu prodane.

— **Umrl je v Gorici po daljši bolezni** trgovec in posestnik g. Ivan Drufova.

— **Goriška deželna blaznica** bo otvorjena meseca oktobra.

— **Neverjetne sirovosti huzarskega stotnika.** List »Egyptertes« poroča iz Kapošvara: Osmi huzarski polk je odšel v nedeljo iz Pečuha proti Kapošvaru, da bi imel v Lengyeltoti vaje. Pred odhodom je poveljnik polka zapovedal, da ne sme nikdo stopiti s konja. Že na vse zgodaj je vladala neznosna vročina. Po par minutah je začutil huzar Janez Virag slabosti. Jahal je k svojem stotniku Stefanu Riemerju ter ga prosil, naj mu dovoli, da stopi s konja. Stotnik pa ni ustregel vojakovi prošnji. Po preteku desetih minut je Virag še enkrat prosil stotnika. Toda ta je nato ježno na vojaka zavpil, da se ne sme s konja stopiti: »Povelje je povelje!« ter ga zapodil na njegovo mesto. Virag pa ni mogel več naprej. Skoraj nezavesten je padel s konja. V tem trenutku je bil že stotnik pri njem ter udaril napol nezavestnega z ostro sabljo čez stegno. Zapovedal je vojaku, ki je bil ves v krvi, naj vstane. Ker pa tega ni mogel storiti, ga zopet udari s sabljo ter mu odseka uho, z drugim mahljajem ga pa rani na čelo. Nato ga še enkrat udari ter mu prekolje glavo. Umirajočega vojaka je pustil ležati v mlaki krvi ter je zopet odjahal na čelo svojega eskadrona. Dvema huzarjema je zapovedal, naj odpeljeta na vozu umirajočega vojaka v Pečuh. Stotnik si je prižgal cigareto ter jahal dalje, kakor bi se ne bilo nič zgodilo.

— **O velikem požaru v Črnomlju** se nam še piše: V petek ob 10. uri popoldne je tu izbruhnil velikanski požar in vpepelil v dveh urah sedem posestnikov vsa gospodarska poslopja. Začel je goreti skedenj posestnika Žukčiča. Odtod se je ogenj bliskoma razširil po bližnjih strehah in v pol uri objel enajst poslopij. Vsi led pomankanja vode in silne naglice, s katero je švignil plamen po slamnatih strehah, sploh ni bilo misliti na uspešno gašenje. Napornemu delu se je posrečilo le omejiti ogenj na štirih straneh, kar je omogočilo samo sadno drevje.

K požaru sta prihiteli s hvalevredno naglico tudi požarni brambi z Doblič in Gradaca, a brez vode ni bilo mogoče ničesar storiti. Vzrok tolikemu požaru je bil brez dvoma naš »vodovod«, ki je žalobno že par let samo neke vrste »zrakovod«. Ker so ga dali meščani ravno zaradi ognja speljati tudi na pristave, je njih usoda sedaj toliko žalostnejša. Ako bi vodovod funkcioniral, bi oteli z lahkoto pet poslopij; tako so pa morali vodo v sodih voziti iz oddaljenega brega. Če vodovod res nima tolikega pritiska, da bi prekoračil klanec do pristav, se naj poiščejo novi studenci, ker mesto Črnomelj že zaradi ognja ne sme biti dolgo časa brez stalnega in zanesljivega vodovoda. Škodo cenijo na 80.000 kron, zavarovalna svota znaša komaj desetino; nesreča je torej občutna. Kdo je zažgal, se ne ve; skoro gotovo zopet otroci, katerim puste stariši še zmiraj nositi polne žepe užigalic. Enkrat jih bo že izučilo.

— **Usoda umetnikova.** Te dni se je onemogel zgrudil v Trstu na cesti 55 let stari Franc Pozzi, sluga nekega trgovskega društva. Ko so prihiteli zdravniki, je bil mož že mrtev. Zadel ga je srčna kap. Pozzi je bil v mlajših letih sloveč operni pevec, ki si je s petjem zaslužil okoli šest milijonov lir, umrl pa je v silno skromnih razmerah.

— **Polzkušen samoumor.** V Trstu je pil 18 let stari instalater mestne plinarne, Anton Truden, lizol, hoteč se usmrtiti. Prepeljali so ga v bolnico.

— **Na Dobraču sta se ubila obiskovalec slikarske akademije dunajske, Jožef Bradacsek in njegov tovariš Rössl.** Včeraj so ju dobili mrtva pod takozvano rdečo steno vojaki 8. bataljona lovcev iz Podkloštra.

— **Novost na železnih.** Na Angleškem so uvedli v železniški promet zanimivo novost. Ondi nimajo samo vozov za kadike in nekadike ter za dame, ampak so uvedli tudi vozove z napisom »Silence« — vozove za molčeče. V ta voz stopi vsak, ki nikakor noče, da bi kaj občeval s svojim sopotnikom.

— **Žrtvi detektivskih romanov.** 30. avgusta so v Pragi zaprli učiteljskega kandidata Frana Schöniger, ki je minulo nedeljo v družbi s prijateljem Kubinom ukradel v karlovarški banki Schmidt & Cie., kjer je Kubin služil kot praktikant, 36.000 kron. Tudi Kubina so že zaprli. Oba sta neznansko rada brala detektivske romane.

— **Društvo za pučko prosvjeto v Zagrebu** je imelo minoli teden svoj letni občni zbor. Društvo ima 25.000 rednih članov, 362 ustanovnikov in 478 društvenih poverjenikov. List »Pučka prosvjeta« izhaja v 25.000 iztisih, razven tega je društvo izdalo doslej 24 poučnih knjižic, v tisku je 25. o volivnem redu, ki se bo v 50.000 izvodih razširila med narod. Društvo prireja tudi poučna predavanja. Razven tega znamenitega društva imajo Hrvatje tudi posebno organizacijo za prirejanje analfabetskih tečajev, kjer so posebno pridni akademiki.

— **Za novega generala minoritov** je izvoljen P. dr. Viktor Sottar, rektor samostana minoritov v Padui, star 57 let, rodом Švicar.

— **Mestna realna gimnazija v Vukovaru** je postala deželna.

— **Rožičevo glavo,** ki so jo našli na Begunjsčici, je preiskala graška fakulteta in dognala, da Rožičeva glava ne kaže nobenih znakov, da bi bila zadeta od kroglice, kakor tudi nobenih znakov, da bi bila glava odrezana.

— **Žrtv avtomobila** bi bila kmalu postala v ponedeljek v Št. Vidu nad Ljubljano neka ženska. Kakor znano, se ondi ponižuje cesto pred župno cerkvijo in je vsled tega proste samo polovico ceste. Radovedna ženica se je ustavila na cesti ter je gledala stroj, ki tlači kamenje in tudi seveda precej ropoče. V naglici pridrvi avtomobil, in gotovo bi bil prestrašeno revico pokopal pod seboj, da ni šofer v največji naglici ustavil avtomobila. Zato resno svarimo avtomobiliste in tudi ostale voznike, naj tam vozijo počasi, drugače se bo ondi zgodila velika nesreča.

— **»Pravoredna družba.«** Neki E. Brinšek v Bobovi, Šmarje pri Jelsah, hoče Slovence osrečiti z novo družbo. Čujte in strmite nad tem čudesom! E. Brinšek piše na letakih: »Pravoredna družba« bi nadomestila in prekosila vsa važnejša naša, zlasti književna društva, združivši jih pod enim imenom in vodstvom n. pr. Mohorsko dr., Slovensko, Šolsko in Glasbeno Matico, Dramatično dr., Dr. sv. C. in M., razna gospodarska društva. Ona bi bila obenem časnikarska (18 lastnih časopisov!), pravoznanska (nam politična), zdravjeslovna, pravoredna cerkvena in svetovna (mednarodna) družba. Bo »na podlagi npravnega znanstva sloneča družba edino prava vodnica Slovencev.« — Bog daj g. Brinšku zdravje in »pravorednost«.

2100 metrov z letalnim strojem se je dvignil v La Havre letalec Maramé. S tem je pobil svetovni rekord Drexlov.

Književnost.

»Jugendfürsorge und Jugendvereine« je naslov ravnokar v drugi pomnoženi in izboljšani izdaji izišli knjižici, katero je izdal s sodelovanjem društvenih voditeljev dr. August Pieper. Knjižica je bila že pol leta iz prometa in je nova izdaja sedaj na razpolago; stane vezana 3 K 60 v ter se dobiva v Katoliški bukvarni v Ljubljani.

Štajerske novice.

š **Velika nesreča.** — **Ljudje podsuti.** Iz Trbovelj nam poročajo: Tu je včeraj približno ob drugi uri popoldne zasulo na Dobrni pod Retjem večje število ljudi, večinoma Makedoncev. Govori se o 18 ljudeh. Sedaj ko to poročam (ob 3. uri popoldne), so izkopali dva človeka iz zemlje, enega mrtvega, enega živega, ki bo težko okrevale. Nesreča se je zgodila pri podjetniku Šuligoju na Dobrni. Podjetnik je trboveljske premogokopne družbe. Ljudi se nabira vedno več na kraju nesreče. — V Trbovljah težko ranjeni delavec se piše Dragotin Ferre, je rodом iz Srbije in je star 21 let! Prepeljali so ga v ljubljansko deželno bolnico. Levo roko ima zlomljeno, pa tudi na glavi in na prsih je dobil težke poškodbe. — Danes popoldne smo dobili brzojavko iz Trbovelj: En delavec je mrtev, eden lahko ranjen, drugi so se rešili.

š **Lov na nevarne cigane.** Iz Maribora poročajo: Od julija meseca tekočega leta do zadnjih dni, je bilo v okrajih Konjice in Slovenji gradec izvršenih ponoči več predrznih vlomov. Vlome so izvršili cigani Nikoličeve družbe pod poveljstvom glasovitih vlomilcev Jožefa in Mihaela Nikoliča, ki sta 19. julija t. l. pobegnili iz kaznilnice v Lepoglavu. Ljudje so ju opetovano videli v obleki kaznjencev. Ta ciganska tolpa že leta in leta nadleguje ljudi po Kranjskem, Primorskem in Štajerskem; člani te družbe imajo domove na raznih krajih Hrvaške, so pa doma iz Novega Mesta. Po dnevu so bili cigani vedno skriti v gozdnih skrviliščih, ponoči pa so se klatili okoli kmečkih domov. Cigani so imeli urejene signale z lučicami, pa tudi druge signale. Preplašeno prebivalstvo je stražilo cele noči svoje domove in večkrat prepodilo cigane, ki so stražili ljudi tudi z po cestah raztrošenimi listki, na katere so napisali razne grožnje. Te dni je posestnik Pušnik v okolici marenberški nevarno obstreli orožnika Presečnika, ki je hotel Pušniku povedati, da je njegova krava na prostem. Pušnik je mislil, da se mu bliža cigan. 40 orožnikov je te dni zasledovalo cigane, nanje tudi streljalo, stražilo kmečke hiše, a cigani so se vedno pravočasno umaknili in sedaj so zapustili okolico, ne da bi oblasti vedele kam so šli. Kmalu bomo gotovo iz drugih okrajev čuli o ciganskih nadlogah!

š **Prosta ljubezen.** Iz Gradca je izginil pred kratkim urednik socialističnega lista »Arbeiterwille«, občinski svetnik in deželni poslanec Jodlbauer. Z njim vred je izginila tudi žena nekega znanega demokratičnega voditelja. Jodlbauer je oženjen in je pustil ženo svoji usodi. Popolnoma po manirah »proste ljubezni«. Jodlbauer je igral v graški soc. demokraciji vodilno ulogo.

š **Dekle zavratna morilka.** Iz Maribora poročajo, da je od dekleta Trpin obstreljena Marija Zigart v mariborski bolnici umrla. Zdravniki so ubogo deklet dvakrat operirali, a rešiti je niso mogli.

š **Soc. demokratje v Mariboru** ustanavljajo svoje telovadno društvo. V to društvo vabijo tudi slovenske fante. Ustanovni shod se je vršil v ponedeljek dne 29. avgusta. Sklical je zborovanje in na njem govoril deželni poslanec Horvatek.

š **Uradno palačo** bodo zidali za razne erarične urade v Mariboru. Ta palača bo ena največjih poslopij v Mariboru. Dogotovljena bo še le leta 1912. Z deli bodo pričeli v mesecu septembru.

š **Poročil se je g. Velkaverh Jože** iz Trbovelj z gđ. Silvo Počivavšekovo.

š **Železniški stroj mu razbil glavo.** V Vuzenici je žalostno smrt storil neki 18 letni Andrej Zeleznik. V noči od 28. na 29. avgusta je najbrž hotel ravno predbrzovlakom prekoračiti železniško progo, toda nepremišljenega je zgrabil stroj ter mu glavo razbil. V jutro so našli fanta ležati mrtvega med tirom.

š **Velika tatvina na graški pošti.** — **Taj prijet.** V ponedeljek, 29. avgusta zvečer je graška poštna filijalka v Brückenkopfigasse s poštnim vozom odposlala na glavni poštni urad med

drugim tudi denarno pismo z zneskom 19.832 K. Pismo pa je dospelo na cilj spolirano in se je tatvina takoj opazila. Precej je padel sum na poštnega slugo Roberta Herbsthoferja in se obvestilo policijo. Stražniki so se razšli na vse strani, dva detektiva, Jöbstel in Brengant, sta na kolesu odšla na zasledovanje. V Schönaugasse sta se ustavila pri tam stoječem stražniku in poizvedovala. V tem se pripelje mimo dvovprežen izvošček, ki se je detektivoma zdel sumljiv. Ustavita ga in od obeh moskih, ki sta sedela v vozu, zahtevata pojasnil. Moža sta huda nad zadržkom in pravita, da sta mizarska mojstra iz Eggenberga. Detektiva zahtevata izkazil, a onadva se protivita, nakar jima je napovedana aretacija. Na stražnici so prvi hip videli, da eden aretovancev skriva pod suknjičem večji zavojček; prijazno mu ga odvzamejo in najdejo v njem nad 19.000 kron. Tajiti se sedaj ni več dalo in moža sta povedala, da sta Robert Herbsthofer in brat. Z denarjem sta preko Köfllacha hotela pobegniti v Monakovo. Robert Herbsthofer se jako nerodno zagovarja, češ, da je s tatvino hotel le dokazati, da se kljub vsem strogim predpisom le lahko izvrši na pošti tatvino; denar da je nameraval razdeliti revežem. Še isto noč so aretirali tudi priležnik Herbsthoferjevega brata, Hriberšek, kateri je Robert dal 100 K, da more čim preje priti za njima v Monakovo. Da se je Herbsthofer že več dni pripravljval na tatvino, priča okolnost, da je imel pripravljeno civilno obleko, v katero se je takoj po tatvini preoblekel na nekem javnem stranišču, kjer se je našla tudi njegova uradna obleka. Svoji ženi je Herbsthofer poslal pismo, češ, naj ga ne išče, ker da izvrši samoumor. Herbsthoferja in brata so izročili deželnemu sodišču, kjer se v kratkem vrši razprava.

š **Na Vranskem je umrla** 30. avgusta gostilničarjeva soproga Ana Lukman, rojena Zgank. Bila je vrla žena, zlata mati, skrbna gospodinja. N. p. v m.!

Ljubljanske novice.

lj **Ljubljanski občinski svet — razpuščen.** Danes je izdala deželna vlada na roko dr. Tavčarja odlok, v katerem razpušča ljubljanski občinski svet. Občinski svet bo imel še eno sejo, v kateri bo sklenil pritožbo na upravno sodišče proti odloku deželne vlade. Vlada je imenovala za komisarja dež. vladnega svetnika Viljema viteza Laschana, ki baje dobi šest svetovalcev izmed ljubljanskih volivcev.

lj **Občinski svet ima izredno sejo** danes v sredo dne 31. avgusta 1910 ob petih popoldne v mestni dvorani. Dnevni red: I. naznanila predsedstva; II. Razprava v smislu § 87. al. 2 občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano. Podžupan: dr. Ivan Tavčar.

lj **Izvanreden gost.** Danes je obiskal naše uredništvo č. g. Jan Albrecht iz Lodže na Ruskopoljskem. Gospod Albrecht je voditelj in glavni organizator krščanskega socialnega delavstva v tem velikem tovarniškem središču in v vročem revolucijskem gnezdju. Njegova organizacija šteje že nad 10.000 delavcev samo v tem mestu. Prišel je nalašč v Ljubljano, da si ogleda naše socialno delovanje. O razmerah, v katerih mora doma delovati, dva izgleda. Ustanovil je za delavce več konsumnih prodajalnic. To pa judom, ki so doslej odirali delavce, ni bilo všeč. Večkrat se je torej že zgodilo, da so od judov najeti banditje prišli z revolverjem v prodajalnico in ustrelili prodajalca in njegovega pomočnika. Od judov poveljevani socialisti so sklenili ubiti gospoda Albrechta. Njegovi delavci so pa to zvedeli in sklenili, da ako bo njihov voditelj ubit, potolčejo za kazen gotovo število judov. Nato so socialisti hoteli narediti poizkušnjo, kakšen vtis bi naredil Albrechtov uboj. Spustili so torej v nekem delu mesta novico med delavstvo, da je Albrecht ubit. Ko so delavci to zaslišali, so takoj zapustili delo v tovarnah in prihiteli od vseh strani k njemu se prepričati, če je to res. Ko so socialisti videli, da bi bil tak poizkus zanje same nevaren, so določili dva tovariša, da sta morala neprenehoma stati z revolverji pred njegovim stanovanjem in ga spremljati po mestu na vsakem koraku, boječ se, da ne bi ga ubil kak tovariš na lastno roko in bi potem maščevanje padlo na njih vse. Ravno sedaj se vrše v Lodži dopolnilne volitve za poslanca za rusko dumo in gosp. Albrecht je kandidat narodno demokratične poljske stranke in bo gotovo izvoljen, ako bo hotel sprejeti volitev. Pravi pa, da ne marasprejeti volitve, ker lahko doma bolj plodono deluje, kakor pa v dumi.

lj Jeruzalemsko romanje. Slovo in odhod. Jutri, v četrtek, ob 11. je v stolnici sv. maša za srečno potovanje, ki se je bodo udeležili vsi do takrat v Ljubljano došli romarji. Popoldne ob 5. je pa v frančiškanski cerkvi kratek nagovor, potem litanije in petje. Na koncu molijo duhovniki pred altarjem »Itinerarium«, cerkvene molitve za srečno potovanje, zato naj se zberejo vsi duhovniki v prezbitariju. — Celo to popoldne je v veliki dvorani »Uniona« (vhod iz frančiškanske ulice) urejanje in razdeljevanje romarskih znakov, čutaric in števil. — Odhod iz Ljubljane v petek natančno ob 4. uri 20 minut zjutraj (prej zajutrek v kolodvorski restavraciji), iz Borovnice ob 4. uri 50 min., Logateca ob 5. uri 37 min., Rakeka 6. uri 7 min., Postojne 6. uri 26 min., Št. Petra 6. uri 50 min., Divače 7. uri 21 min., Nabrežine 8. uri 5 minut zjutraj. Dohod v Trst ob 8. uri 33 min. S kolodvoru direktno na parnik, kjer ima prsvelta knezoškof takoj sv. mašo.

lj Čehi na povratku iz Jeruzalema. Včeraj popoldne ob pol petih so došli češki romarji iz Palestine v Ljubljano. Odbor za slovensko romanje jih je žel pozdravit. Tudi g. dvorni svetnik Kliment je prišel pozdravit svoje rojake. Bilo jih je 533 (naših 536), med njimi duhovnikov 150 (naših 80, med temi 10 Hrvatov). Vodja romanja je pomožni škof olomuški, Višnar; z njimi so bili tudi prelat Pospisil, poslanec Horák, profesor Hudec i. dr. Potovali so srečno; le nazaj grede jih je pri Kreti močno zibalo. Vrnili so se vsi živi in zdravi. Na vrtu kolodvorske restavracije so imeli večerjo. Ker je bilo še neka časa, so si nekateri šli v naglici Ljubljano malo ogledat, deloma peš, deloma z izvoščeki. Izrekli so se o njej pohvalno. Ob četrt na sedem so se odpeljali dalje ob pozdravljanju navzočih Slovencev. Danes ob 11. dopoldne so dospeli na Moravo. Slovenci odplovemo z isto ladjo, ki se med tem čisti in desinficira.

lj Umrli je trgovec in posestnik g. Franc Schantel, star 70 let. Naj v miru počiva!

lj »Kolera v Ljubljani.« Danes imajo vendar zunanji listi dementi ne-premišljene »Narodove« vesti »o koleri v Ljubljani«, oziroma v garnizijski bolnici. Trije vojaki so imeli grižo, dva pa tifus.

lj Na novo stavbo obrtne šole na Mirju so postavili te dni že streho.

lj Zadušna maša po umrlem g. I. Kovaču, uslužbencu »Gospodarske zveze« in članu moške Marijine kongregacije v Križankih, bo jutri, dne 1. septembra ob 6. uri v križevniški cerkvi.

lj Umrli so v Ljubljani: Frančiška Gussenbauer, delavčeva žena, 54 let. — Katarina Podrekar, čevljarjeva žena, 35 let. — Marija Vlakovič, rejenka, 3 mesece. — Primož Bernot, sodar in posestnik, 67 let.

lj Proti nrvnosti je v nedeljo hudo grešil v Medvodah nad neko mlado deklico nek 20-letni trgovski pomočnik, rodom iz Hrvaškega. Orožništvo ga je izsledilo in ga oddalo sodišču.

lj Radi snaženja uradnih prostorov c. kr. davčne administracije v Ljubljani, Breg št. 6, se dne 5., 6. in 7. septembra t. l. ne bode uradovalo, na kar se stranke opozarjajo.

lj Stepanje prahu na ulico je postalo v zadnjem času precej domače in vsakdanje. Če gre človek zjutraj po cesti, ko začno odpirati trgovine, pisarne in kontorje, lete smeti kar na ulico, da se človek komaj umiče; predno pa se izogne, privrši s kakega okna v prvem ali drugem nadstropju nova porcija prahu, papirčkov in druge take drobnjave, da se napravi kar cel oblak pred človekom. Ponekod stoplejo tako nesnago kar na ulici ne meneč se za vse tozadevne prepovedi. Čujemo, da bo pristojna oblast nastopila z najstrožjimi sredstvi, da se odpravi ta grda razvada, ki bi Ljubljani lahko vzela ime snažnega in zdravega mesta.

Telefonska in brzojavna poročila.

ŽUPNIK ALOJZIJ BOBEK UMRLE.
Idrija, 31. avgusta. Župnik Alojzij Bobek v Godoviču, je danes

umrl. Pogreb bo v petek ob 10. uri dopoldne.

KOLERA.

Dunaj, 31. avgusta. Sinoči so pripeljali v Fran Jožefovo bolnišnico tri sumljive bolnike, a so jih tam dali v oddelek za notranje bolezni, ker se je pokazalo, da se gre za navadne želodčne, oziroma črevesne bolezni. Vojak, ki se je peljal iz Galicije v Pulj k vaju in so ga v Brucku na Muri ustavili, ni bolan na kolero.

Bukarešt, 31. avgusta. Neka Praporciu, ki je bila zbolela na kolero podobni bolezni, je v bolnišnici umrla. Občinstvo zahteva, da se naj po dunajskem zgledu javnosti glede kolere ničesar ne zamoči.

Berolin, 31. avgusta. V isti hiši, kjer je stanoval zboleli Vogt, je včeraj obolela z znaki kolere Bertha Schultz; odpeljali so jo v Virchovo bolnišnico. Tudi delavko Marijo Ruske so spravili v Charité, ker je obolela na kolero slični bolezni.

Spandau, 31. avgusta. Tekom včerajšnjega dne je šest oseb nanovo zbolelo na znaki kolere; prepeljali so jih v bolnišnico.

ČEŠKI ŠOLSKI SHOD.

Most, 31. avgusta. Tu se je vršil češki šolski shod, na katerem je govoril državni poslanec Metelka. Sprejela se je resolucija, v kateri se preti s češkim šolskim štrajkom po celi Avstriji.

PREPIR V SOCIALNI DEMOKRACIJI.

Kodanj, 31. avgusta. Danes bo padla odločitev o narodnem sporu v avstrijski socialni demokraciji. Glasovalo se bo o tem v mednarodnem strankinem uradu. Češki odposlanci namravajo zapustiti kongres, ako bi odločitev izpadla proti Čehom.

STAVKA NA ŠPANSKEM.

Bilbao, 31. avgusta. Delavska zveza je sklenila z 11 proti 10 glasovi splošno stavko.

POGODBA MED GRČIJO IN BOLGARIJO.

Pariz, 31. avgusta. Iz Aten se poroča, da obstoji med Grčijo in Bolgarijo neka skrivna nagodba, katero pa merodajni krogi zamočujejo.

POMILOŠČENJE.

Trident, 31. avgusta. Zampani, ki je zastupil z bonboni neko dekle v Mezzo Lombardu in bil obsojen v smrt, je pomiloščen v 20-letno ječo.

Mnenje g. dr. M. Kohenoff-a, Berkovitz-a.

Gospod J. Serravallo,

Trst.

S tem pismom Vam poročam o uspehih svojih poizkušanj z Vašim Serravallovim Kina-vinom z železom. Dosegel sem izvrstne uspehe pri moji klienteli, posebno pa pri rekonvalescentih, malokrvnih in nevrasteničnih bolnikih, katerih ima mnogo naša dežela vsled malarije. Vaš preparat je znan kot jako dober in se razlikuje od drugih takih vin po svojem dobrem okusu. Lahko je prebaven in hitro učinkuje.

Berkovitz-a, 13. oktobra 1908.

Dr. M. Kohenoff.

Elektrodiograf „IDEAL“

hotel „pri Maliču“ zraven glavne pošte

SPORED: 2198

Od srede 31. avgusta do petka 2. septembra.

1. St. Malò. (po naravi). — 2. Na poti na maskarado. (Igrokaz). — 3. Zabavna vožnja po Mekongu. (V barvah). — 4. Ljubezen Torera. (Drama). — 5. Luka in njegovi bratje. (Jako komično.) Dodatek k zadnjima dvema predstavama ob 7. in 1/2 9. uri zvečer. — 6. Ne pozabite ubogega slepca. — 7. Soprog so mi okradli. — 8. Moderne sale. — 9. Zapustim vam premoženje in dekle. (Vse komično.) Ob lepem vremenu se vrši zadnja predstava na prostem. — Vsak torek in petek ob 6. do 10. sodeluje slavna Slovenska Filharmonija.

Gospodom boljših krogov

se nudi prav izdaten postranski zaslužek kot zastopniki za Ljubljano in Kranjsko neke tuzemske zavarovalnice za ziviljenje prve vrste z občinsko garancijo. — Ponudbe pod »Molčljivost« na glavno pošto v Ljubljani le proti vročilnemu listu. 2431

- Slovenski starši! Pošljite - svoje otroke v slovenske šole!

2477

Ravnateljstvo trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani javlja s tem žalostno vest, da je njegov mnogoletni redni član, gospod

Fran Schantel

trgovec, posestnik i. dr.

danes popoldne ob 2. uri po dolgi bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v četrtek, dne 1. septembra 1910 ob pol 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Mestni trg št. 18 na pokopališče pri Sv. Kristofu.

Predrago pokojnika priporočamo v blag spomin.

V Ljubljani, 30. avgusta 1910.

2478

Od najgloblje žalosti potrli, naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecm tužno vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, ozi. oče brat, tast, stari oče, svak in stric, blagorodni gospod

Fran Schantel

trgovec in posestnik, član Kranjske hranilnice, lastnik zlatega zaslužnega križca in gasilske jubilejske kolajne, častni stotnik prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva, okrajni predstojnik in skrbnik ubožcev itd. itd.

dne 30. t. m. ob 2. uri popoldne po dolgem težkem trpljenju, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 70. letu svoje starosti blaženo v Gospodu zaspal.

Pogreb se vrši v četrtek dne 1. septembra ob pol štirih popoldne iz hiše žalosti Mestni trg št. 18 k zadnjemu počitku na pokopališče k Sv. Kristofu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v petek dne 2. septembra ob 9.1/4 uri dopoldne v stolni cerkvi sv. Nikolaja.

V Ljubljani, dne 30. avgusta 1910.

Ana Schantel, roj. Klemenčič, soproga. — Fran in Josip Schantel, sinova. — Mici Dreise, roj. Schantel, hči. — Amalija Fabian, roj. Schantel, sestra. — Ivan Fabian, svak. — Pino Bergmann, Mici Dreise, Elza Schantel, vnuk in vnukinja. — Josip Bergmann, Avgust Dreise, zeta. — Roza Schantel, roj. Kaps, Lujiza Schantel, roj. Eitel, snuhi.

I. Kranjski pogrebni zavod Fr. Doberiet.

Zahvala.

Ob priliki svoje zlate maše sem prejel toliko čestitk, da mi ni mogoče na vsako posebej odgovarjati. Vsem častilcem in prijateljem torej tem potom presrečno zahvalo.

Litija, dne 31. avgusta 1910.

2479

Peter Režek, zlatomašnik.

Išče se

2475 2-1

trgovski vajenec

iz dobre in poštene hiše v starosti od 14 do 16 let s primerno šolsko izobrazbo. Rudolf Rutner, Vrhnika.

Pomočnika in učencea

sprejme Franc Bizjak, čevljarški mojster v Borovnici (Notranjsko).

2474 3-1

Prodaj v košnji na Glincah okoli 12 oralov

OTAVE

2464 1

Ivan Jelačin, Ljubljana.

Pozor! 2476 5 Pozor!

Urinovo olje Sanitas

odlikovano najboljšo razkuževalno pleskanje proti nalezljivim boleznim, za stranišča itd.

Samoprodaja

Avgust Pust, Poljanska c. 7.

Zagrebski Franck

priporočujemo kot priznana najboljši pridelek za kavo!

Zahvala.

Povodom smrti, takor tudi vže med boleznijo nam ljubljene soproga, oziroma očeta, sina, brata, svaka in strica, gospoda

Frana Zakotnika

župana, načelnika gasilnega društva, posest. in gostiln. v Mostah pri Ljubljani izkazalo se nam je od vseh strani toliko sočutja in sožalja, da se ne moremo vsakemu posebej zahvaliti.

Zahvaljujemo se posebno č. št. petpeterski duhovščini, nadalje slavnemu občinskemu odboru Moste, sl. gasilnim društvom: Ljubljanskemu, Bizavik Stepana vas, Sp. Šiška, Moste in Kašelj, moška in ženska Ciril Metodova podružnica v Mostah, veteransko društvo Moste, politično izobraževalno društvo Udmat, obrtniki in mojstri iz Most, Sokol I., Sokolski odsek Moste, uradnikom c. kr. okrajnega glavarstva in uradnikom mestnega magistrata, nadalje za vse krasne darovane vence in vsemu slavnemu občinstvu, ki je v tako obilnem številu spremlilo rankega na njegovem zadnjem potu.

Moste, dne 31. avgusta 1910.

2481

Žalujoči ostali.

? I ?
I K O
? O ?

== Najboljša ura sedajnosti: zlata, srebrna, tula, nikelnasta in jeklena ==

se dobi samo pri H. SUTTNER, Ljubljana, Mestni trg

Lastna tovarna ur v Svici.

2018

Tovarniška varstvena znamka „IKO“.

? I ?
I K O
? O ?

IZPELJAVA
vseh poslovnih transakcij. - Izdajanje čekov, nakaznic in KREDITNIH PISEM za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemstva.

C. KR. PRIVIL. BANCNA IN MENJALNICNA DELNISKA DRUŽBA
MERCUR OSREDNJA MENJALNICA:
DUNAJ I., WOLLZEILE 1.
Podružnice: Baden, Češka Kamnica, Češka Lipa, Brno, Dux, Gablenz a. N. Grassitz, Krakov, Litomerice, Moravski Zumburg, Mödling, Meran, Novi Jicin, Pizen, Praga, Liberec, Dunajsko Novomesto, Cvilava.

NAKUP IN PRODAJA
vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnih, srečk i. t. d., i. t. d.
Zavarovanje proti izgubi pri zbiranju srečk in vredn. papirjev
Prospekte in cenike premij zastonj in franko.

Vzorci na razpolago!

NOVOSTI MANUFAKTURNEGA BLAGA 1910!

Vzorci pošiljava franko!

LENASI & GERKMAN

Ljubljana, Stritarjeva ulica 4.

Sukno, kamgarn, damsko blago, delen, batist, zefir, kreton, platno, šifon, gradl, garniture, preproge, zavese, odeje, pleti, šerpe, rute v veliki izbiri.

SOLIDNE CENE.

Izvršuje vse

: bančne :

: posle. :

J. C. Mayer, Ljubljana, Stritarjeve ulice.

Banka in menjalnica.

Manufakturna trgovina na debelo in drobno.

: Zaloga :

vseh vrst sukna,
platna ter manu-
fakturnega blaga.

3027

Pozor!

Prostovoljna javna dražba

Dne 2. in 3. septembra 1910 od 9. ure naprej vrši se prostovoljna javna dražba restavracijske, hotelske in druge oprave v skladišču g. J. Skrlja, spediterja Dunajska cesta 29. Za nakup jako ugodna prilika na, kar se slav. občinstvo opozarja. — Pozor! 3—1

Pozor!

Deklice

iz poštenih rodbin, katere bi rade posečale velesl. zunanjo in notranjo šolo, ozir. trgovski tečaj, učitelj. pripravnico i. t. d., katero vodijo vlč. g. Uršulinke v Skofji Loki, dobe proti primerni nizki ceni

stanovanje s hrano

sploh vso oskrbo pri gospej ANI HAFNER v Skofji Loki št. 93, II. nadstropje, nasproti trgovine Koširjeve in Thalerjeve po domače Lukeževe. 2409

Usojam si vljudno opozarjati, da sem prevzel glavno zastopstvo

Prve Češke življenske zavarovalnice

Nadalje opozarjam, da preskrbujem kulantno vsakovrstna posojila in kredite: kakor trgovske, stavbene, hipotekarne, uradniške in menične.

Leo Franke, Ljubljana, pisarna Kongresni trg 6, I. nadstr.

Sode iz belega hrastovega lesa, trpežni, močni

Sode od finega špirita vinski sodi

krasni izdelek, iz belega hrastovega lesa, močne, trpežne, popolnoma nove iz tovarne špirita za fini špirit in za vino pripravljeni, za vsako vino izborni, takoj rabljivi za kar se jamči, odda v velikosti po 200, 400, 500, 600, 700 do 1000 litrov držeče, na zahtevo tudi 100 do 200 litrov ali manjše po prav solidnih nizki ceni

lv. A. Hartmanna naslednik
Avg. Temažič,
Ljubljana, Marije Terezije cesta

Cene nizke in solidne, točna potreba.

N. F. Schaffer

nadzornik c. kr. državne železnice v Beljaku prosi, da se mu doloži 11 škafeljev tako izborni učinkujočih 3281

Salmijakovih pastil

(kaseli lajšajočih, slez razkrajajočih)

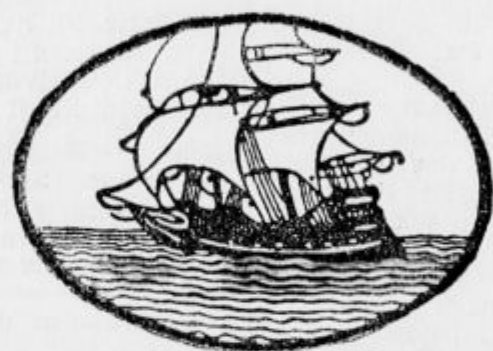
lekarja Piccoli v Ljubljani, c. in kr. dvornega založnika, papeževega dvornega založnika. Ena škafeljica 20 vin., 11 škafeljev 2 kroni. Naročila po povzetju.

Za šolsko mladino

že prispele moderne obleke, površniki, športne suknje in pelerine za dečke, kakor tudi za deklice najnovejše konfekcije! Pošilja se tudi na izbiro na deželo. Cene jako nizke.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Julij Meinl

Ustanovljeno 1862.

livoz kave
Veležgalnica kave

Parna opekarna

Josip Lavrenčič v Postojni

priporoča razno opeko, kakor zarezani strešnik I. in II. vrste, strojni strešnik (kavler), strojna korita (žlebak), opeko za tlak in zidno opeko najboljše kakovosti, po nizkih cenah in v poljubni množini.

2359 10

Dinamo stroji, elektr. motorji. Naprave za elektr. razsvetljavo in prevajanje elektr. sile. Električni obrat vseh vrst. Ventilatorji. Turbo-generatorji, elektr. železnice in lokomotive, žerjavi in dvigala. Obločnice in žarnice vseh vrst. 2073

Elektrotehniška delniška družba

preje Kolben in dr.

Praga-Vysočany

Vodne turbine vseh sestav, (Francis, Pelton). Točna, cena in hitra popravila vseh elektr. strojev od drugih tvrdk. Vse potrebe za inštaliranje. Odlički iz Siemens-Martinovega jekla, ameriška kujna litina iz lastnih velikih livaren in jeklaren. Za vele- in malo obrt.